

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อวางแผน พัฒนา และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการหนึ่ง อำเภอหนึ่ง โรงเรียนในฝันของโรงเรียนบ้านคูโนงน 5 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารและการจัดการ 2) ด้านคุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) ด้านระบบภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากรทางการศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาลักษณะบริบทของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน และกรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ คือ โรงเรียนมัญจาคีรี และขั้นตอนที่ 2 เป็นการดำเนินการด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านคู กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนของโรงเรียน ตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล โดยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for windows Version 10.0

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4 จำนวน 5 โรงเรียนและการศึกษาบริบทของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันมีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนบ้านคูด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้ 1) การพัฒนาการบริหารและการจัดการของโรงเรียนในฝันต้องอาศัยผู้บริหารและบุคลากรที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาคุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันถือเป็นงานหลักหรือหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาโรงเรียน 3) ควรใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง 4) ควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในฝันอย่างต่อเนื่อง 5) ควรสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ควรมีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบตลอดจนองค์กรเอกชนต่างๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยสิ่งสำคัญของการพัฒนา

ระบบภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากรทางการศึกษาคือการบริหารจัดการงบประมาณหรือทรัพยากรด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้จึงควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้

ผลการวิจัยจากการดำเนินการตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนบ้านคูด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ย 3.98 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 3.59 3) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ย 3.87 4) ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ย 4.05 และ 5) ด้านการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ย 4.19

อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลย้อนกลับที่พบว่า โรงเรียนยังมีปัญหาหรือยังไม่ประสบผลสำเร็จในเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ 1) การจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนยังขาดการดำเนินงานเชิงรุก 2) ขาดความพร้อมด้านการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน 3) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานบริหารจัดการพื้นฐานยังไม่ครอบคลุมงานทุกด้าน 4) การปรับปรุงสนามกีฬาและภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนมีข้อจำกัดในการระดมงบประมาณที่เพียงพอ 5) นโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่าทำให้โรงเรียนขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตามเป้าประสงค์ 6) ต้องการการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่บุคลากร 7) การได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปีจากหน่วยงานที่อยู่ระดับเหนือขึ้นไปมีความล่าช้าทำให้การบริหารจัดการงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ 8) การสนับสนุนด้านทรัพยากรจากผู้ปกครองและชุมชนมีจำกัด ทำให้ความสามารถในการปฏิรูปหรือการปรับโครงสร้างใหม่ของโรงเรียนบ้านคูลดน้อยลง

The objectives of this study were to plan, develop, and evaluate policy implementation based on one Amphoe, one lab school project of Ban Koo School in 5 overlapping aspects of operational management: 1) management and administration, 2) student quality and learning management, 3) teacher and educational personnel, 4) information technology and communication system and, 5) patron network associate system and educational resource using Participatory Action Research. There were 2 steps in the research methodology process: Step 1 included context study of one Amphoe, one lab school project of the Office of Khon Kaen Educational Service Area 4 from 5 schools, and a case study of best practice school named Munja Suksa School. Step 2 included the implementation of Participatory Action Research at Ban Koo School. The sample consisted of administrators, teachers, students, parents, and community of school based on one Amphoe, one lab school project, under the jurisdiction of the Office of Khon Kaen Educational Service Area 4. The instruments consisted of a questionnaire, interview, and observation documents. The researcher analyzed and interpreted qualitative data obtained from interviews, and observation by content analysis. For quantitative data obtained from questionnaire, the researcher analyzed data to find the mean and standard deviation by using SPSS for Windows Computer Program Version 10.0.

Findings

Results of the contextual study of one Amphoe, one laboratory school project, under jurisdiction of the Office of Khon Kaen Educational Service Area 4 from 5 schools, the findings were beneficial for the developmental application of Ban Koo School. Using the Participatory Action Research method the findings included the following: 1) developmental success of administration and management of the laboratory school were based on the administrator and school personnel' capability and success in leadership and management efficiency, 2) for student achievement data indicated that having a quality systematic school management process in place was a key part of overall school success, 3) schools need to use their budgets to benefit student quality, 4) there should be continuous promotion of an evaluation of self-development of teachers and school personnel of lab schools, 5) there should be the development of awareness so that every person understands the importance of information and technology development and communication as an integral school function, 6)

there should be collaboration in shared governance and school development. The important point of development of patron network associate system and educational resource with accountability. As a result, the good governance should be applied.

Summary research data of the study based on one Amphoe, one lab school of Ban Koo School using a process of Participatory Action Research, found that: 1) the “success” factor of Ban Koo School in all aspects were documented in the highest or “much” level. The mean of each aspect was 1) 3.98 for the administrative and management development dimension, 2) 3.59 for the success condition of students’ quality development and learning process management dimension, 3) 3.87 for the success condition of the teachers and Educational personnel development dimension, 4) 4.05 for the success condition of information technology and communication development dimension, and 5) 4.19 for the success condition of patron network system and Educational resource development dimension.

However, according to additional feedback it was found that the study school encountered problems and was not successful in the following areas: 1) promotion of administrators and establishing parent networks was lacking and had not been implemented, 2) the school lacked readiness in students’ English skill development, 3) Information Communication Technology application for efficiency development of basic administrative efficiency did not cover every work dimension, 4) the improvement of athletic facilities and school landscaping were limited in gathering sufficient budget, 5) higher level school administration policy did not provide administrative freedom of school leadership to achieve school goals, 6) morale and motivation need additional support for school personnel in the workplace, 7) obtaining the annual budget from higher level office was slow which negatively affected the school from achieving specified goals, and 8) limited parent and community patronage detracted from the Ban Koo School’s ability to move ahead with educational reform and restructuring.